

**Juris Canonici Theoria Et Praxis, Ad Forum Tam
Sacramentale quàm contentiosum, tum Ecclesiasticum,
tum Seculare**

Cabassut, Jean

Lugduni, 1698

VII. De electione primùm in genere: deinde de Episcoporum electione,
postulatione, consecratione, charactere: & de Archiepiscopis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62355](#)

dustria particularis. Denique absolutionis beneficium etiam circa casus Pa-
pæ reservatos, potest ab Apostolico Delegato, si ejus electa fuerit dignitas
vel officium, alteri subdelegari ab eodem: sed non poterit, si proprio fue-
rit nomine appellatus, etiam cum dignitatis vel officii expressione, cap.fin.
de offic. jud. ordin. Et statuit pariter Concilium Trident. sess.14. c. 4. de
caibus reservatis: & sess.24. cap.6.de reform. hæc ferè eadem.

X X. In Regno Gallie producenti Signaturas, aliasve Romanæ Curiæ
expeditiones nulla fides habetur, si non sint certificatae à duobus trapezitis
aut expeditionariis in ipso originali attestantibus & subscriptis, ut statui-
tur editio Ludovici XIV. tit.15.art.8.

C A P U T VII.

*De electione primum in genere: deinde de Epis-
coporum Electione, Postulatione, Consecratione,
Charactere: & de Archiepiscopis.*

I. **I**n hoc Galliarum regno locum non habet prisca & cano-
nica Episcopos eligendi forma, ex quo per Leonis Papæ X.
& Regis Francisci I. actum Bononiæ Concordatum, in usu
esse desit Pragmatica Sanctio, & attributum est Francorum
Regibus jus nominandi ad vacantes Episcopatus, aliaque beneficia con-
sistorialia, retento sibi à Summis Pontificibus jure institutionis & annatæ.
Quia verò electio Episcoporum est antiquissimi juris, adhuc ea locum qui-
busdam in populis obtinet, maximè in Germania: & quia generalissimè
per universam Ecclesiam regulares Prælati ac Superiores, necnon plerique
ex Clero, ad Præbendas & Beneficia nonnulla solent per Capitula eligi,
opportunum est ut hoc loco ea quæ ad canonicam electionem requiruntur
exponam.

II. Ad canonicam electionem cunctos qui jus habent suffragii, ne-
cessè est admoneri & vocari, adeò ut si vel unius citatio neglecta fuerit, ad
hujus solius querelam tota insequuta electio nulla & irrita declaranda sit
per judicis sententiam. Stabit tamen & valebit, si is qui vocatus non fuerit,
suo saltē silentio videatur agnosceri, cap. *Quod sicu*, 28. de elec.

III. Legitimè absens, nec interesse valens, potest per procuratorem
uni de Capitulo demandare votum ac suffragium suum per scrutinium,
cap. *Quia propter*, cod. tit. Verumtamen ut satisfiat juri novo decernenti ut
suffragia adeò sint secreta, ut nemini de Capitulo innoteuantur, debet isto
casu.

C. 3

casu suffragium mitti scriptum in charta complicata, & alterius chartæ signato involacro inclusum, non ante aperiendo quam intra Capitulum confusa in unum scripta scrutinia aperiantur. Ceterum in electione Papæ nihil horum servatur. Admonentur quidem absentes Cardinales, sed non expectantur, neque illa recipiuntur absentium vota.

I V. Tribus modis ad electionem procedi potest. Primo per inspirationem, quæ eligentes dixerint quasi divinâ quadam motione in aliquem consentiunt. Secundo per scrutinium, eo quo paulò ante dictum est modo. Tertio per compromissum, quo nimis eligendi potestas in unum vel plures communis omnium consensu confertur, d. cap. *Quia propter*. Olim quidem forma scrutinii hæc erat, ut tres assumerentur de toto Collegio fide digni, qui singulorum vota recipiebant, & in scripturam redacta mox universo Capitulo referebant, ex Lateranensis Concilii Constitutione d. cap. *Quia propter*. Verumtamen exactius providens secreto & libertati electionum Concilium Trident. sess. 25. cap. 6. de Regularib. abrogata & antiquata formâ illâ trium suffragia colligentium, statuit fieri deinceps electiones per vota secreta, ita ut nulla ratione cuiquam innotescant, alioqui nulla sit & invalida electio. Quod quidem jus in Gallia & ubique terrarum usu recipitur.

V. Postulatio est ejus qui non potest legitimè in Praelatum eligi, facta à Capitulo petitio. Hæc ergo gratiam ac dilensionem Superioris implorat, cum tamen electio Juri innitur. Itaque is qui ob aliquem defectum eligi canonice non posset, ut est illegitimè natus, aut bigamus, postulari tamen potest. Sic decernitur c. *Cum in cunctis*, de electione non posse in Episcopum eligi eum qui sit minor annis triginta, sed eundem posse à Papa postulari. Idemque de illegitimè nato decernit dictum caput *Cum in cunctis*, §. 1. Præterea Episcopus non potest per electionem in aliud transferri Episcopatum, cap. *Inter corporalia*, de translat. Episc. sed potest rite à Summo Pontifice postulari.

* VI. Jam queritur intra quod tempus electio peragenda sit? Respondeo, in Ecclesiis Cathedralibus, vel Regularibus peragendam esse intra trimestre, nisi Electores justo fuerint impedimento detenti, cap. *Ne pro deficitu, de elect.* Debent postmodum Electores electo suam electionem notificare intra semestre, cap. *De multa, de præb. &c cap. Nulla, de concess.* præb. ad consentiendum, vel dissentendum electioni de se factæ. Ipsi autem electo indulgetur mensis computandus à die notificatae electionis, cap. *Quam sit, de elect.* in 6. Ubi vero Religiosus fuerit electus, tum vel ipse, vel Electores debent, cum primum poterint, Superioris assensum vel confirmationem postulare. Gloss. ibid. Sed si intra trimestre non fuerit petita Superioris confirmatio, tum demum electio, & quæ inde sequuta sunt, irrita, & ipsa erunt. Hæc omnia sancivit Generale Concilium Lugdunense II. sub Gregorio Papa X.]

VII. Electus

VII. Electus in Episcopum , aut à Rege nominatus , non potest spiritualia administrare antequam fuerit à supra Sede confirmatus , cap. Nesti , 9. cap. Qualiter , 17. de elect. At verò postquam fuerit à Papa institutus & confirmatus , quamvis nondum consecratus , potest ea quæ sunt Jurisdictionis quidem , sed non ea quæ sunt Ordinis Episcopalis exequi. Potest igitur in sua diœcesi corriger , excommunicare , suspendere , interdicere , pro tribunal extero judicare , visitare , jurisdictionem delegare , non solum in externo seu contentioso foro , sed etiam in interno , quod est Pœnitentia sacramentalis : sed per se nequit illam exercere , nisi ipse sit Presbyter. Potest etiam Beneficia conferre , imò etiam Indulgentiam Episcopalem concedere , juxta Abbatem in cap. Suffraganeis , de elect. Sed non potest ea quæ sunt Ordinis Episcopalis exercere , ut Sacrum chrisma confidere , Ordinum aut Confirmationis Sacra menta conferre , Virgines benedicere , Altaria vel Ecclesias consecrare. Hæc enim requirunt Ordinis Episcopalis potestatem , quâ ille caret , cap. Transmissam , 15. de electione.

VIII. Episcopi consecratio à tribus Episcopis facienda est , can. Apost. i. & Nicani Concilii can. 4. & can. fin. dist. 66. ubi Anacletus Papa exemplum adducit Jacobi Apostoli fratri Domini , quem ait Jerosolymæ Ordinatum Episcopum à tribus Apostolis , Petro , Joanne , & Jacobo Minore. Neque obstat quod Apostolatui , quem solus Christus contulerat , esset Episcopatus annexus : optimè namque responderet ibi Glossa , quod non propriè fuit Jacobus ordinatus , seu consecratus ab illis tribus , sed solum eidem Ecclesia deputatus ob commissam ipsi Judæorum conversionem & salutem. Qua tamen in re visum est Apostolis formam Episcopalis ordinationis deinceps in universa Ecclesia servandam proponere. Hæc magis placet responsio Glossæ , quām quæ ex Cardinali Joanne de Turcrecremata desumpta refertur , & approbabatur à Cardinali Bellarmino lib. 1. de Summo Pontifice , cap. 23. scilicet Petrum à solo Christo Ordinem Episcopalem suscepisse , reliquos verò Apostolos non immediatè à Christo , sed per ministerium Petri. Hæc enim novitas frustrà & contra veterum Ecclesia Patrum mentem afferitur : & Paulus Galat. 1. profitetur aperte se Apostolum esse , non ab hominibus , neque per hominem , sed per Jesum Christum.

IX. Circa Unctionem in Episcopi Consecratione adhibendam , legendum caput unicum de Sacra Unctione , in quo tractatur pariter de Unctione minorum Sacerdotum , atque Regum , & cæterorum fidelium in Baptismo , & de mysteriis in Sacra Unctione comprehensis.

X. Ex præscripto canonis Quoniam , dist. 75. & canonis 1. dist. 100. & Concilii Trident. sess. 23. cap. 2. Episcopi electi , etiam si Cardinales sint , si Consecrationem suam distulerint ultra tres menses postquam à Summo Pontifice confirmati fuerunt , tenentur perceptos fructus restituere : sed

sed si post alterum trimestre consecrari adhuc neglexerint, privati existunt ipso jure suis Ecclesias.

X I. Existimant plerique Theologi, non imprimi in Episcopali Ordinatione distinctum à Sacerdotio characterem, sed solum advenire aliquam characteris Sacerdotalis extensionem. Ex adverso Canonistæ communiter ad can. *Cleros*, dist. 21. & ad can. *Perletti*, dist. 25. asseverant novum Episcopis adjungi characterem. Et hos sequimur unâ cum Bellarmino lib. 1. de Sacris Ordin. cap. 5. ubi luculenter probat Episcopatum esse unum, non specie, sed genere Sacramentum cum Sacerdotio. Ordinum enim distinctio sumitur ex eorundem ad Sacram Eucharistiam habitudine. Et quia summa circa Eucharistiam potestas in consecratione versatur, ideo primus Ordinum est Sacerdotium, nec aliis isto superior aut major est Ordo. Quia tamen hanc summam potestatem diversimodè participant Episcopi, & inferiores Sacerdotes, bina hinc surgunt Sacerdotum species. Inferiores enim Presbyteri dependent ab Episcopis in susceptione & usu istius potestatis, utpote ab illis consecrati, & à quibus quoad talis potestatis exercitium suspendi, interdicci, aut solvi poslunt. Itaque Episcopus ex duabus coalescit distinctis Ordinationibus, unâ quidem cum ceteris Sacerdotibus communi, alterâ solis propriâ Episcopis, atque adeò specie à priori distinctâ. Quo fit ut character Episcopalis non sit una simplex qualitas, sed quoddam ex duplice charactere compositum. Et proinde duo etiam exiguntur species distincta Sacraenta ad unum constitendum Episcopum sub eodem Ordinis genere. Ordo vero respectu inferiorum, de quibus inter se differentibus predicitur *in quid*, rationem habet generis, non supremi, sed subalterni, prout subalternatur Sacramento, quod est altius genus.

X II. Quæritur quisnam ex duobus his characteribus sit major ac dignior? Respondendum, Sacerdotium præcisè sumptum esse majus & dignius, quia major & divinior potestas est confidere & sacrificare Christi corpus. Si tamen Episcopatum conjunctim & non divisim à Sacerdotio spelemus, sine dubio Episcopatus major est extensivè, quia ad plura extenditur quam simplex Presbyteratus, quanvis seorsum & præcisè nihil contineat quod tanti Sacrificii dignitati par esse possit.

X III. Quod attinet ad Metropolitanos, hi non solum ceteris Episcopis antestant ac præminent, sed etiam jurisdictione pollent in Suffraganeos, tum in appellationum causis, tum in jure diœceses ipsorum visitandi, tum in jure citandi eos ad Synodos Provinciales, quarum convocandarum potestatem habent. Possunt infuper in tota Provincia uti Pallio, & facere coram se Crucem elevatam gestari intra Suffraganeorum diœceses, Clement. *Archiepiscopo*, de privileg. & cap. 1. de authorit. & usu Pallii.

X IV. Verumtamen jus illud antiquissimum universam visitandi Provinciam valde nunc immunitum videmus, nec est illius usus citra graves causas

causas raro evenientes. In primis Concilium VIII. Oecumenicum editio-
nis Anastasi Romana Ecclesia Bibliothecarii, qui eidem interfuit, can. 19.
admit Metropolitanis jus visitandi suffraganeas dioceses: sed ille Canon
minime receptus est in Ecclesiis Occidentis. Enimvero Archiepiscopus
Ravenæ visitabat Bononiensem diocesum tunc temporis suffraganeam,
sed posteriori erectam in Metropolim, ut constat ex cap. *Sopite*, de censib.
Idem jus Metropolitan Provinciam totam visitandi alfruit Innocen-
tius IV. in cap. 1. de censib. & ante hunc Innocentius III. in epist. 85.
Regesti 15. Idemque caput *Cum ex officii*, de præscription. Abbatem
Sancti Maglorii condemnat ad solutionem iurium procurationis erga Seno-
nensem Archiepiscopum, visitantem Abbatiam illam diocesis Parisiensis,
qua erat Senonensis Metropolis suffraganea: nostris vero diebus ex conces-
sione Urbani VIII. facta est Metropolis. Quia tamen singulis Episcopis
onus incumbit propriam diocesum invisendi, & quia ex diversis visitatio-
nibus diversorum Prelatorum circa easdem Ecclesias, & ex diversis aut
oppositis circa rem candem Decretis facile nasci possunt dissensiones,
& nimis impensarum ac procurationum oneribus Ecclesia prægravari,
his providens Tridentinum Concilium sanxit sess. 24. cap. 3. ne Archiepif-
copi suorum suffraganorum Ecclesias visitent, nisi ex causis in Provinciali
Synodo approbatis.

XV. Quod vero jus Provinciales Synodos indicendi, olim quidem
illas convocare tenebantur Metropolitanæ bis singulis annis, ut liquet ex
Apostolorum canone 37. & Nicæni Concilii canone 5. & Chalcedonensis
can. 14. & ex Sardicensibus Decretis, aliisque veteribus Synodis. Cum
vero multis seculis istud Officium ex Prelatorum incuria fuisset intermis-
sum, edixit tandem Concilium Tridentinum, ut singulis trienniis per Pro-
vincias ad Synodum Episcopi convenienter, sess. 24. cap. 2. Hoc idem provi-
detur in Galliæ Regno per Henrici III. Edictum anni 1580. art. 1. &
Comitiorum Blesensis art. 10. & 24. Nihil utique sanctius ac verius isto
Constantiensis Concilii oraculo sess. 39. *Frequens Conciliorum celebratio
agri Domini cultura præcipua est, qua vepres, tribulos & spinas heresim, &
errorum, & schismatum extirpat, excessus corrigit, deformata reformat, & vi-
nam Domini ad frugem uberrima fertilitatis adducit: illorum vero neglectus
premissa diffeminaat atque fovet.*

XVI. Archiepiscoporum quoque privilegium in Pallii usu versatur.
Extraordinario aliquando privilegio & speciali favore quibusdam suffra-
ganeis Episcopis Pallium à Papa concessum legimus; sic enim Siagrio Au-
gustodunensi Episcopo Pallium transmisit Sanctus Gregorius Papa lib. 7.
epist. 3. & 112. Episcopo etiam Quinqueclesiensi ob singularia virtutum
merita concessum fuisse ab Episcopo Romano Pallii usum, testatur caput
penult. de præsumpt. Quia tamen privilegia ejusmodi gradus dignitatum
confundunt, & amulaciones parunt, ordinemque ac disciplinam Ecclesiæ
labe D

labefactant, à talibus gratificationibus omnino cessatum videmus à pluribus saeculis. Archiepiscopis autem non satis est fuisse consecratis, sed Pallio quoque ipsis à Romana Sede transmissò opis est, quia nec nomen, nec autoritatem habent, nec eis licet Pontificalia exercere, antequam praestito Sedi Apostolica juramento fidei & obedientia, Pallium ab eadem obtinuerint, cap. *Nisi specialis*, de author. & usu Palli, & cap. *Bone memoria* 2. in fine, de postul. Praelat. Et quia viduatis Ecclesiis periculum imminet ex dilatione, cautum est ut intra tertium à die consecrationis suæ mensem Pallium petant Metropolitanus, ipsa vero consecratio non differatur ultra tres à provisione, seu confirmatione electionis de se factæ menses, can. *Quoniam*, dist. 100. Pallium deferre non licet eis nisi in Missarum solenniis, can. *Quoniam*, can. *Contra morem*, §. *Illud*, dist. 100. Nec vero in omnibus Missis, sed tantum solennium festivitatum, cap. *Ad honorem*, & cap. *Cum sis*, & cap. fin. de author. & usu Palli. Nec tantum in dieceesi sua Metropolitana, sed etiam intra quacunque subjectæ sibi provinciæ Ecclesiæ, cap. *Ex iurum*, & cap. *Cum sis*, cod. tit. Solusque Papa potest semper & ubique Pallium gerere, quoniam assumptus est in plenitudinem universalis supra omnes Ecclesiæ potestatis, d. cap. *Ad honorem*. Lateranense Concilium generale sub Innocentio III. concessit quatuor Patriarchis, Constantinopolitano, Alexandrino, Antiocheno, & Ierosolimitano, ut postquam ipsi Pallium à Romano Pontifice acceperint, liceat eis deinceps Pallia suis suffraganeis largiri: at his quatuor exceptis, soli Romano Papæ Pallii dandi jus est, cap. *Antiqua*, de privileg. Denique Archiepiscopus alteri Archiepiscopo Pallium suum commodare non potest, neque quicquam uti Pallio sui prædecessoris: Pallium enim personæ cohæret, cumque illa debet sepeliri, cap. *Ad hoc*, de author. & usu Pallii.

XVII. Quod attinet ad jus præferendi vexillum sanctæ Crucis, Concilium Viennense hoc privilegium Archiepiscoporum sic exponit: *Archiepiscopo per quavis loca exempta sue Provincia facienti transitum, aut ad eam forsan declinanti, ut Crucem ante se liberè portari faciat, benedicat populo, Divisa Officia privatim vel publicè ibidem audiat, & ea etiam in Pontificalibus celebrabit, & faciat in sua presentia sine Pontificalibus celebrari, quovis privilegio contrario non obstante, sacro approbante Concilio, præsentis Constitutionis serie duximus concedendum. Habetur in Clementina fin. de privilegiis*. Hujuscem privilegii Archiepiscopalis, faciendi Crucem erectam ante se deferri extra propriæ diecesis fines, meminit Alexander Papa III. cap. 1. ut lite pendente nihil innovetur; & Innocentius III. cap. *Antiqua*, de privilegiis statuit, ut quatuor Orientis Patriarchæ possint hoc privilegio Crucis ante se deferendæ uti, non modò quicunque eorum Patriarchæ distenduntur, sed etiam ubique, sola exceptâ Urbe Româ, & ubique Summus Pontifex præfens exiterit, aut ejus Legatus utens insignibus Apostolica dignitatibus. Si igitur id Patriarchis indulgetur in locis in quibus nihil potestatis aut jurisdictionis

ditionis habent, gravior urget ratio in Metropolitis intra fines Provinciæ, in qua judicariâ potestate pollut in appellationum causis, aliisque fruuntur prærogativis. Atque ita judicatum vidimus in favorem D. Ludovici Bretelli Aquisextiensis Archiepiscopi, contra suffraganeum Aptensem Episcopum.

C A P U T VIII.

*De officio & potestate Episcorum, & eorum
jure dispensandi circa vota.*

I. **A**UDEM de Episcorum potestate accumulantur in cap. *Congruente*, de offic. jud. ordinar. & in cap. *Accidentibus*, de excell. Praelat. Istud in primis tenendum, aliam esse jurisdictionem contentiosam, quæ nimurum exigit processum judicarium & forensem strepitum: aliam autem voluntariam, quæ non exercetur pro tribunal, neque cum illo juridico sex contentioso processu. Porro non valet Episcopus extra territorium seu fines Diœcesis suæ contentiosam exercere jurisdictionem, nec in suis quidem subditos, can. *Episcopum*, 9. quæst. 2. At vero potest voluntaria jurisdictione uti extra Diœcесim, modò illam exerceat erga subditas sibi res aut personas, non solum per gratiarum concessionem, verum etiam per sententias pœnales; potest enim in externo ipso foro extra suum territorium edicere, expedire citationem, modò trahat partes ad suum territorium, causas delegare, conferre Beneficia, absolvere à Censuris, dispensare: Geminianus in cap. fin. de election. in 6. Zerola prax. Episc. 1. p. verb. *Jurisdiction*. Et multo fortiori ratione potest subditos suis in alieno territorio à peccatis &c censuris in Pœnitentia Sacramento absolvere.

II. Episcopus privatim potest in alieno territorio uni ac alteri sibi subdito conferre Tonsuram, sed non aliquem Ordinem, ut post Albericum docet Rebuffus tract. de nominationibus, quæst. 14. num. 49.

III. Similiter Episcopus, quin etiam ipsius quoque Vicarius Generalis potest extra diœcesis fines existens conferre subjecta sibi Beneficia: Gloss. & DD. in cap. *Novit*, de offic. Legat. de Selva de benef. 3. part. quæst. 40. & 63. Rebuffus d. tractat. de nominat. quæst. 14. num. 49.

IV. Contentiosam vero jurisdictionem non potest Ordinarius exercere in alieno territorio, nisi quando impeditur illam exercere in proprio; quo casu poterit jus dicere in alieno territorio convicino, petitâ prius tamen

D 2 venia